

ZAMİR (ADIL)

İsmi yerini tutan ve ismin aldığı ekleri (çoğul, iyelik, hal) alan sözcüklere zamir denir. Zamirler sözcük zamirleri ve ek zamirleri olmak üzere ikiye ayrılır.

SÖZCÜK DURUMUNDA ZAMİRLER				EK DURUMUNDA ZAMİRLER	
KİŞİ ZAMİRLERİ	İŞARET ZAMİRLERİ	BELGİSİZ ZAMİRLER	SORU ZAMİRLERİ	İLGİ ZAMİRİ	İYELİK ZAMİRİ
ben	bu	herkes	Kim?	-ki	-im
sen	şu	hepsi	Kimi?		-sin
o	o	bazısı	Kime?		-i
biz	bunlar	kimse	Nereden?		-imiz
siz	şunlar	çoğu	Nereye?		-iniz
onlar	onlar	kimisi	Hangi?		-leri
kendi		biri	Kaç?		
		birkaçı	Ne?		
		birçoğu			
		birazı			

KELİME BİÇİMİNDEKİ ZAMİRLER

1. Kişi (Şahıs) Zamirleri

İnsan isimlerinin yerini tutan zamirlere denir. Kişi zamirlerinin sayısı altıdır. Ben, sen, o, biz, siz, onlar.

Bu zamirler hâl eklerini, iyelik eklerini, çoğul eklerini alır. Beni, bende, sizler, benim... Ayrıca **dönüşlülük zamiri** olarak da adlandırılan ve kişi zamirlerinin yerini tutabilen **“kendi”** kelimesi kişi zamiri olarak kabul edilir. Bazen “kendi” kelimesi yerini tuttuğu kişi zamiriyle birlikte kullanılarak anlamı pekiştirir.

Bu yazıyı kendim yazdım. / Bu yazıyı ben yazdım.

Bu yazıyı ben, kendim yazdım.

Kişi Zamirinin Diğer Özellikleri:

- Ben ve sen zamiri -e ekini aldığı kökünde değişme olur.
Ben-e:Bana / Sen-e:Sana
- “Ben” zamirinin tamlayan ve tamlanan eki -im’dir.
Benim kalemim.
- Bazen “saygı, incelik, kırılma, öfke” nedeniyle “sen” zamiri yerine “siz” zamiri kullanılır.
Siz kim oluyorsunuz? / Sizden bir ricam olacak.
- Böbürlemek amacıyla “ben” yerine “biz” zamiri kullanılır.
Böylelerinin hakkında gelmesini biliriz biz.
- Biz zamiri çoğul ekiyle abartma ve övünme anlamı kazanır.
Bu konuda bizleri hiç hesaba katmıyorsunuz.
- “Siz” zamiri, saygı nedeniyle çoğul ekini alabilir.
Sizleri unuttur muyuz hiç!

Kitabı **Ali’ye** verir misin? Kitabı **ona** verir misin?

Sema ile Neşe çok iyi arkadaştır. **Onlar** çok iyi arkadaştır.

- **Biz**, şanslı bir milletin torunlarıyız.
- Bu soruyu sadece **siz** çözebilirsiniz.
- **Ben**, **sana** dememiş miydim!
- **Ben kendim** de yaparım.
- **Onun** eşyalarını bize getir. (tamlayan görevinde)

2. İşaret Zamirleri

Varlıkları göstererek onların isimlerinin yerlerini tutan zamirlere denir. Türkçede en çok kullanılan işaret zamirleri şunlardır: Bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, bura, şura, ora, burası, şurası, orası, burada, şurada, orada, buradan, şuradan, oradan, burayı, şurayı, orayı, buralar, şuralar, oralar, öteki, beriki, karşığı, böyle, şöyle, öyle...

- **Bura** bana pek yabancı gelmedi.
- Benim kitabım **o** değil.
- **Bunu** senin için aldım. Hazırlayan: astagos
- Bana **şunu** verir misin?
- **Bunun** rengi çok güzel. (tamlayan görevinde)

N O T: “O” ve “Onlar” kelimeleri hem kişi zamiri, hem de işaret zamiridir. Bu kelimeler, insan isimlerinin yerini tutarsa kişi zamiri; insan dışındaki varlıkların yerini tutarsa işaret zamiridir.

- Ona telefon edeceğim. (Kişi zamiri)
- Onu hemen çöpe atın (İşaret Zamiri)
- O, beni yolladı. (Kişi zamiri)
- O kırık, bunu kullan. (İşaret zamiri)

Bu kelimelerin insanın veya insan dışı varlıkların yerini tuttuğu bazen anlaşılır. Bu durumda cümlenin söylendiği ortama dikkat edilir. “Onu bana getir.” Bu cümlede “Onu” hem insanın yerini tutabilir hem de insan dışı varlıkların yerini tutabilir.

NOT: “öteki, beriki, karşığı” sözcükleri kullanımına göre bazen sıfat bazen zamir görevi üstlenir.

Ötekini bana ver. / Öteki kitabı bana ver. (kitap:isim)
İşaret Zamiri İşaret Sıfatı

Beriki sende kalsın. / Beriki kitap sende kalsın.
İşaret Zamiri İşaret Sıfatı

NOT: “böyle, şöyle, öyle” kelimeleri kullanımına göre bazen isim, bazen sıfat, bazen zamir, bazen zarf görevi üstlenir.

O, her zaman böyledir. / Böylesini hiç görmedim.
İsim İşaret Zamiri

Böyle adamlar her zaman başarır. / Bu böyle olmaz.
Sıfat Zarf

NOT: “bu, şu” kelimeleri insan yerini tutsa bile kişi zamiri olmaz. Yazıyı bu yazdı. (İşaret Zamir)

3. Belgisiz Zamirler (Belgisizlik-Belirsizlik)

Hangi varlıkların yerini tuttuğu tam olarak belli olmayan zamirlere denir. En çok kullanılan belgisiz zamirleri şunlardır: Bazısı, bazıları, kimisi, kimileri, biri, birisi, birileri, başkası, başkaları, birçoğu, birkaçı, birtakımı, birçoğları, çoğu, hepsi, herkes, birazı, her biri, herhangi biri, öteberi, şunu bunu, şundan bundan, şey, şeyler, hiçbirisi, kimse...

- Kapıyı **birisi** çalıyor.
- **Bazıları** tiyatroyu sever.
- Ağaçların **birkaçı** kurudu. (tamlanan görevinde)
- Çarşıdan ne kadar **öteberi** aldın?
- **Birçoğunun** işi iyi değil. (tamlayan görevinde)
- İnsanların **birçoğu** iş bulamıyor. (tamlanan görevinde)

NOT: Örneklerden de anlaşılacağı gibi belgisiz zamirlerde bazı istisnalar dışında -ı, -i, -u, -ü ekleri yer alır. Belgisiz zamirlerin sonundaki bu ekler kaldırılarak, bu kelimeler bir ismi niteleyecek şekilde kullanılırsa, belgisiz sıfat oluşur.

Öğrencilerin birkaçı gelmedi. / Birkaç öğrenci gelmedi.
Zamir Sıfat

NOT: Kelimenin başına “m” sesi getirilerek yapılan ikilemelerde, ikinci kelime belgisiz zamirdir.

Kitapçıdan defter meftir aldı. (Belgisiz zamir)

NOT: “Falan, filan, falanca” kelimeleri de belgisiz zamir olarak kullanılır. Aynı kelimeler, ismi nitelediğinde belgisiz sıfat olur.

Toplantıya falan geldi, filan gelmedi. (Belgisiz Zamir)
Toplantıya falan adam geldi. (Belgisiz Sıfat)

4. Soru Zamirleri

İsmin yerini tutan soru kelimelerine soru zamiri denir. En çok kullanılan soru zamirleri şunlardır: Kim, kimler, ne, neler, nere, neresi, nereyi, nereye, nereden, kaç, kaçımız, kaçınız, hangisi, hangimiz, hangileri, kaçınıcı, kaçta, kaçtan... Bu soru sözcüklerinin yerine sorduğu isimler getirilebilir. Ya da cevapları isimdir.

- **Hangisi** sizinle geldi?
- **Kimin** yanında bozuk para var? (tamlayan görevinde)
- Bizim **neyimiz** eksik? (tamlanan görevinde)

NOT: “Kim” kelimesi her zaman soru zamiridir.

Anlatılan konuyu kim anlamadı?

(Fiile sorulmasına rağmen cevap her zaman isim olur.)

NOT: “ne?” soru sözcüğü cümlede kullanımına göre zamir, sıfat veya zarf olabilir.

Pazardan ne aldın? (Zamir. Cevabı isim.)
Baban ne gün gelecek? (Sıfat. Hangi anlamında.)
Ne bakıyorsun tuhaf tuhaf. (Zarf. Niçin anlamında.)

NOT: “Kaça?, kaçı?” kelimeleri ismin yerini tutarsa soru zamiridir. Aynı kelime “kaç lira ödeyerek” (ne kadar) anlamına gelirse soru zarfı olur.

Saat kaçta geldi? / Soruların kaçta cevaplandı. (Zamir)
Bu elbiseyi kaçta aldın? (Zarf. Ne kadar? anlamında.)

NOT: Fiilden önce gelen kelimeler genellikle zarf olduğu için, fiilden önce gelen her kelimeyi zarf olarak algılayabiliriz. Bir kelimenin zarf olabilmesi için fiilden önce gelmesi yeterli değil, fiili nitelemesi gerekir. Buna göre şu cümlelerde fiilden önce gelen kelimeler, fiili nitelemediği için soru zarfı değil, soru zamiridir.

Bu arabayı nereden aldın? (Cevabı isimdir.)
Bu yazıyı hanginiz yazdı? (Cevabı isimdir.)

EK BİÇİMİNDEKİ ZAMİRLER

1. İyelik (aitlik-sahiplik) Zamirleri

İsimlerin sonuna gelerek, o isimlerin kime ve neye ait olduğunu bildiren iyelik ekleri, aynı zamanda iyelik zamiri olarak da adlandırılır. İsme sorulan kimin sorusunun cevabıdır.

Defterim, defterin, defterleri... (İyelik zamiri)

2. İlgili Zamiri

Belirtili isim tamlamalarında, tamlanan durumundaki ismin yerine kullanılan “-ki” ekidir.

İsmin yerini tutan -ki ekine ilgili zamiri denir. İlgili zamiri olan -ki daima kendisinden önce gelecek kelimeye bitişik yazılır.

Hasan’ın defteri... – Hasan’ınki...
Sevgi’nin kitabı... – Sevgi’ninki...
Sınıfın tahtası... – Sınıfınki...

İlgi zamiri her zaman insanlar için kullanılmaz. Cansız varlıklar için de kullanılır.

Kamyonun lastiği... – Kamyonunki...

Erzurum’un havası çok soğuk; Malatya’nınki o kadar soğuk değil.

NOT: Sıfat yapmaya yarayan -ki eki de kendisinden önce gelen kelimeye bitişik yazılır. Bir ismin yerini veya zamanını gösteren sıfattır.

Bu nedenle ilgi zamiri ile karıştırılabilir. Aradaki fark şudur:

Cebimdeki para düştü. (Sıfat. Yer gösteriyor.)

Dünkü sınav çok zordu. (Sıfat. Zaman gösteriyor.)

Cebimdeki düştü. (İlgi zamiri. İsmi yerine kullanılmış.)

ZAMİR İLE İLGİLİ GENEL NOT

Zamirler, kendileri gibi ismin yerine geçen adlaştırmış sıfatlarla karıştırılmamalıdır. Bunların ikisi de ismin yerine geçiyor. Ancak zamirler isimlerin herhangi bir niteliğini bildirmediği halde adlaştırmış sıfatlar ismi niteliğiyle beraber karşılar.

Bu kadın dün de gelmişti. (İşaret sıfatı)

Yaşlı kadın dün de gelmişti. (Niteleme sıfatı)

Bu sıfatların belirttiği “kadın” isimleri cümleden çıkarılırsa:

Bu dün de gelmişti. (İşaret zamiri)

Yaşlı dün de gelmişti. (Adlaştırmış sıfat)

1. Aşağıdaki “o”lardan hangisi farklı bir zamirdir?

- A) O, ders çalışıyor.
- B) O, demirden yapılmış.
- C) Bu soruyu sadece o yapabilir.
- D) Tiyatroya o da gelecekti.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı türden bir zamir kullanılmıştır?

- A) Siz gördüğüm en akıllı insansınız.
- B) Onu alt çekmeceye bırakmıştım.
- C) Onurların evini de onlar döşeyecek.
- D) Düşündükleriniz bana ters geliyor.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru anlamı zamirle sağlanmıştır?

- A) Yanında ne getirdin?
- B) Bunları sana kim anlattı?
- C) Hangi kitabı okuyacaksın?
- D) Bu kitaplardan hangisi senin?

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayan zamir olan bir isim tamlaması kullanılmıştır?

- A) Bazıları sigaranın zararlarını görmezden geliyor.
- B) Bahçenin kapısı eskidiği için değiştirdik.
- C) Sağlığımız bozulmadan onun değerini anlamıyoruz.
- D) O duyuruyu sınıfın kapısına asın.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belgisiz zamir yoktur?

- A) Birkaçı parkta oturuyor.
- B) Hiçbirini beğenmedim.
- C) Birçoğu bu konuyu bilmez.
- D) Bazı insanlar çalışkandır.

1.B 2.B 3.C 4.C 5.D

Hazırlayan: astagos

ZAMİR VE ÇEŞİTLERİ TESTİ

1. Aşağıdakilerin hangisinde şahıs zamiri yoktur?

- A) Ümitsizliğe hiç düşmezdi.
B) Sorunların üzerine ben gittim.
C) Bu gördüklerin sana ders olsun.
D) Kimse kimsenin hakkını yememeli.

2. "Öğrencilerin hiçbiri bu soruyu çözemedi."

Cümlesindeki adilla aynı türden bir adıl, aşağıdaki cümlelerin hangisinde yoktur?

- A) Biz kahraman bir ecdadın torunlarıyız.
B) Vatanımızı bölmeye kimsenin gücü yetmeyecektir.
C) Hepimiz Atatürk ilkelerinin bekçileriyiz.
D) Dünya durdukça herkes bunu böyle bilmeli.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belgisiz zamir yoktur?

- A) Yarışma için her şey hazır.
B) Kimse sesini bile çıkarmıyor.
C) Burası yarışmanın yapılacağı yer.
D) Bazıları yarışmacıları alkışlıyor.

4. "Biri bizi gözetliyor."

Bu cümledeki "biri" sözcüğünün görevi nedir?

- A) Sayı sıfatı
B) Belgisiz sıfat
C) Belgisiz zamir
D) isim

5. Sorusu göz göze geldiğimiz ilk yer."

1 2 3 4

Cümlesindeki numaralanmış sözcüklerden hangisi adıldır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek hâlinde bir adil yoktur?

- A) Kitabı bir solukta okumuştum.
B) Türkçe öğretmeni buna çok sevinmişti.
C) Elindeki kitapları bitirmiş, kütüphanedekileri okumaya başlamıştı.
D) Zihnimizi ancak kitap okuyarak geliştirebiliriz.

7. Altı çizili sözcüklerden hangisi zamir değildir?

- A) O, bu çiçeği öğretmenimize almış.
B) Okula sabahın köründe gidiyorduk biz.
C) Herkes kitaba gereken önemi vermelidir.
D) Bu hediyeyi kime aldın?

8. Aşağıdaki tümcelerin hangisinde sözcük biçiminde bir adıl bulunmamaktadır?

- A) Gecenin bu saatinde nereye gidiyorsunuz?
B) Biri içerideki salonda patronu bekliyormuş.
C) Herkes gürültü yapmadan öğretmeni dinliyordu.
D) Dünyada böyle güzellik hiçbir ülkede yok.

9. "Kendi" adılı, aşağıdakilerin hangisinde üçüncü tekil kişiye göre çekimlenerek kullanılmıştır?

- A) Kendin pişir, kendin ye.
B) Soruları kendiniz çözmelisiniz.
C) Kendi düşen ağlamaz.
D) Bu resmi ben kendim yaptım.

10. Aşağıdaki atasözlerinden hangisinde sözcük hâlinde bir zamir vardır?

- A) Gülü seven, dikenine katlanır.
B) Ne ekersen onu biçersin.
C) Mum, dibine ışık vermez.
D) Gülme komuşuna, gelir başına.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sözcük halinde bir zamir yoktur?

- A) Bu düşünceye hepsi katılıyor.
B) Birtakım insanlar onu arıyor.
C) Herkes yardım etmeye çalışıyor.
D) Çünkü sınavın sonuçları açıklanmadı.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru anlamı bir zamirle sağlanmıştır?

- A) Otobüs, her sabah aynı saatte mi gelir?
B) Bugün hangi işleri yapacaksınız?
C) Acaba bu sınavda hanginiz birinci olacak?
D) Neden hepimizi buraya topladı ki?

13. "Birkaç" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde farklı görevde kullanılmıştır?

- A) Birkaç çocuk kitap alamamış.
B) Birkaç gün sonra tatile gideceğiz.
C) Ev için birkaç parça eşya aldık.
D) Giysilerimin birkaçını kardeşime verdim.

14. Aşağıdaki dizelerin hangisinde soru anlamı bir zamirle sağlanmıştır?

- A) Selam olsun bizden dünyaya
Bahçelerde hala güller açar mı?
B) Sormayın, sormayın fakat şimdi,
Hangi eller sefil kıldı bizi?
C) Neden böyle düşman görürsünüz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?
D) Tanrım suç kimindi, nerde hata yaptık?
Keşke sevgiye muhtaç olmasaydık...

15. Gel bakma kimseye hor,

Halkı yorma kendin yor.
Yıkmak için çok düşün,
Yıkmak kolay yapmak zor.

Dörtlükteki zamirlerin türleri aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Belgisiz - kişi
B) İşaret - belgisiz
C) Belgisiz - işaret
D) İşaret - kişi

16. "Her insan hata yapar; önemli olan o kimsenin bu hatayı fark etmesidir."

Cümlesinde hangi kelime zamir görevinde kullanılmıştır?

- A) Her B) Kimse C) Bu D) O

17. Düşün garip gecelerini bu şehrin,

Düşün yalnızlıklar içinde beni.
Hani bir resmim kalmıştı sende,
Onu olsun yalnız bırakma emi.

Dörtlükte kaç tane zamir vardır?

- A) 2 B) 3 C) 4 D) 5

18. Aşağıdaki cümlelerde yer alan ad

tamlamalarından hangisinin tamlananı zamirdir?

- A) Kapıdaki kimin annesi acaba!
B) Hepsinin düşüncesi aynı doğrultuda.
C) Sorunların çoğu dinlememekten kaynaklanıyor.
D) Bunun, kendi başarın olduğunu biliyoruz.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-ki" değerlerinden farklı görevdedir?

- A) Seninki yine gelmedi.
B) Ağaçtaki elmaları topladık.
C) Dergideki hikâyeyi okudun mu?
D) Kapıdaki görevli çok sinirliydi.

20. Aşağıdakilerin hangisinde birden fazla adıl vardır?

- A) Sen, onu oyuluyorsun.
B) Kim bu kitabı okuyacak?
C) O ağacı sen mi kestini?
D) Kapıyı hanginiz kapattı?

1.D 2.A 3.C 4.C 5.A 6.A 7.A 8.D 9.C 10.B 11.D
12.C 13.D 14.D 15.A 16.B 17.B 18.C 19.A 20.A